

Список використаних джерел

1. Правова природа процесуального керівництва прокурором.
URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/17_05_2018/pdf/146.pdf.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

3. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#n233>.

4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n106>.

Рубаненко Наталія Юрївна,
аспірант кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ

ВАЖЛИВІСТЬ ДОПИТУ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Досягнення максимально можливих результатів у межах виконання завдань кримінального провадження залежить не лише від неухильного дотримання усіма його сторонами процесуального порядку, а й від професійних навичок уповноважених учасників кримінального провадження ефективно структурувати робочі процеси на усіх його стадіях. У цьому контексті, успіх у розслідуванні кримінальних правопорушень багато у чому залежить від правильної організації тактики проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

Не маючи на меті протиставити важливість однієї конкретної слідчої (розшукової) дії над іншими, так як всебічність, повнота та об'єктивність процесуальної діяльності можуть бути досягнуті лише при використанні та правильному поєднанні всієї системи засобів доказування, зазначимо, що допит займає одне із центральних місць по збиранню, перевірці та оцінці криміналістично значимої інформації. Це в першу чергу пояснюється кількома факторами, а саме:

по-перше, процес з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень спрямований на отримання, дослідження та використання інформації, яку у кримінальному процесі іменують фактичними даними;

по-друге, людина є найбільшим носієм та універсальним і потенційним джерелом інформації про обставини вчинення кримінального правопорушення;

по-третє, відомості та/або дані отримані від особи, надають можливість не лише пізнати невідомі обставини, а й поєднати їх між собою;

по-четверте, допит є найбільш розповсюдженим засобом доказування, що забезпечує отримання об'єктивної та достовірної інформації про обставини вчинення кримінального правопорушення. Він застосовується під час розслідування усіх кримінальних правопорушень без виключення, та має свої процесуальні і тактичні (криміналістичні) особливості проведення. Мається на увазі те, що інтенціональність та визначальність проведення допиту залежно від стадії кримінального провадження та учасника кримінально-процесуальних правовідносин якого допитують.

Від того наскільки кваліфіковано проведений допит, залежить успіх у вирішенні завдань кримінального провадження, а отже результативність діяльності органів досудового розслідування, прокуратури та суду загалом. Саме тому, питання щодо ефективності проведення допиту та використання його результатів під час доказування є й залишаються найбільш дискусійними. Зокрема, на теоретико-правовому рівні проблемні аспекти щодо процесуальної сутності допиту, його значення у вирішенні завдань кримінального провадження, а також тактико-психологічних особливостей його проведення, неодноразово були предметом обговорення багатьох вчених процесуалістів, криміналістів, судових психологів та представників інших суміжних наук. На національному рівні серед вчених та практиків, які здійснили найбільш фундаментальні дослідження з цієї проблематики можна відмітити: А. С. Александрова [1], В. П. Бахіна [2], В. К. Весельського [3], С. П. Гришкіна [1], Є. Є. Демидову [4], Я. П. Зейкана [1], В. С. Кузьмічова [5], І. І. Когутича [6], Є. Д. Лук'янчикова [7], Т. С. Малікова [8], С. М. Стахівського [9], Л. Д. Удалову [10], К. О. Чаплинського [11], Ю. М. Черноус [12], В. П. Шебіко [13] та інші.

Проте ці дослідження, у переважній більшості, були присвячені лише окремим аспектам допиту, а їх положення ґрунтувалися на матеріалах дещо віддалених від сьогодення. У зв'язку з цим, проблемні питання щодо організації і тактики проведення допиту у кримінальних провадженнях потребують подальших наукових пошуків та практичного вирішення. Особливої актуальності ці питання набувають під час розслідування кримінальних правопорушень пов'язаних з міжнародним кримінальним правом, де окреме місце ми відводимо порушенням законів та звичаїв війни.

Для України питання щодо розслідувань кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку порівняно є новими. На національному рівні особливого суспільного резонансу вони отримали з початком широкомасштабної російської військової агресії внаслідок якої, за даними МВС України, лише за дев'ять місяців війни, тільки-но Національною поліцією, було розпочато більш ніж тридцять чотири тисячі кримінальних проваджень передбачених статтею 438 КК України. Потрібно розуміти, що ця цифра не відображає реальну картину криміногенної

ситуації. Приміром, на сьогодні, неможливо об'єктивно оцінити наслідки вчинених злочинів російськими комбатантами на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської області та Автономії Республіки Крим. Ця обставина, зміщує нас провести подальші наукові пошуки щодо теоретико-емпіричних особливостей організації і тактики проведення допиту учасників кримінального провадження як засобу отримання доказової інформації про порушення законів та звичаїв війни.

Список використаних джерел

1. Александров А. С., Гришін С. П., Зейкан Я. П. Перехрестний допит у суді: навч.-практ. посібник. Київ: Алерта, 2014. 528 с.
2. Бахін В. П., Весельський В. К. Тактика допиту. Київ: НВТ «Правник», 1997. 64 с.
3. Весельський В. К. Сучасні проблеми допиту: Монографія. Київ: НВТ «Правник», 1999. 126 с.
4. Демидова Є. Є. Тактика допиту обізнаних осіб: Монографія / Є. Є. Демидова; за заг. ред. проф. В. Ю. Шепітька. Харків: Видавнича агенція «Апостіль», 2013. 232 с.
5. Весельський В. К., Кузьмічов В. С., Мацишин В. С., Старушкевич А. В. Особливості провадження допиту підозрюваного (обвинуваченого) з метою недопущення тортур та інших порушень прав людини: Посібник. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2004. 148 с.
6. Максимішин Н. М. Судовий допит: процесуальне і криміналістичне дослідження: Дис... кандид. юрид. наук / 12.00.09. Київ: Львівський національний університет ім. І. Франка. 2016. 250 с.
7. Лук'янчиков Є. Д. Інформаційне забезпечення розслідування злочинів: Автореф. дис... канд. юрид. наук / 12.00.09. Київ: Національна академія внутрішніх справ України. 2005. 38 с.
8. Бахін В. П., Весельський В. К., Маліков Т. С. Поліцейський допит у США (поради допитуючому): Навчальний посібник. Київ: НВТ «Правник», 1997. 32 с.
9. Стахівський С. М. Показання свідка як джерело доказів у кримінальному процесі. Навчальний посібник. Київ: Олан, 2001. 511 с.
10. Удалова Л. Д. Теоретичні засади отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України: Дис... док. юрид. наук / 12.00.09. Київ: Київський національний університет внутрішніх справ. 2007. 422 с.
11. Чаплинській К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій: Монографія. Дніпропетровськ, Юридична академія, 2006. 416 с.
12. Черноус Ю. М. Слідчі дії: поняття, сутність, напрями розвитку та удосконалення: Дис... кандид. юрид. наук / 12.00.09. Київ: Національна академія внутрішніх справ. 2005. 245 с.
13. Льовкін В. Л. Показання обвинуваченого в кримінальному процесі України: Автореф. дис... канд. юрид. наук / 12.00.09. Київ: Київський Національний університет ім. Т. Шевченка. 2007. 221 с.